

Hemşirelerin Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Dilek Yılmaz¹, Fatma Düzgün², Yurdanur Dikmen³

¹Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik, Bursa, Türkiye
²Uludağ Üniversitesi, Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi, Bursa, Türkiye
³Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik, Sakarya, Türkiye

Dilek Yılmaz
Fatma Düzgün
Yurdanur Dikmen

İletişim:

Dilek Yılmaz
Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik, Bursa, Türkiye
Tel: +90 507 358 03 30
E-Posta: dilekk@uludag.edu.tr

Gönderilme Tarihi : 06 Şubat 2018
Revizyon Tarihi : 19 Mart 2018
Kabul Tarihi : 21 Mart 2018

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının incelenmesidir.

Çalışma Planı: Tanımlayıcı ve kesitsel olarak planlanan bu araştırmanın örneklemini; Marmara Bölgesi'nde bulunan bir üniversite hastanesinin dahili ve cerrahi kliniklerinde çalışan ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 200 hemşire oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, "Hemşire Tanıtım Formu" ve "Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği (KDHYTÖ)" kullanılarak toplanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma ile Mann-Whitney U Testi ve Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan hemşirelerin yaş ortalaması 36.60 ± 6.82 yıl olup, %78.5'inin evli, %77.5'inin lisans mezunu olduğu, %85'inin servis hemşiresi olarak görev yaptığı, %75'inin mesleki bilimsel toplantılara katıldığı, %81.5'inin mesleki yayınları/araştırma sonuçlarını takip etmediği belirlenmiştir. Hemşirelerin KDHYTÖ toplam puan ortalaması 46.36 ± 3.95 , "Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik İnanç ve Beklentiler" alt boyut puan ortalaması 28.30 ± 3.90 , "Kanıta Dayalı Uygulama Niyeti" alt boyut puan ortalaması 10.55 ± 1.93 , "Kanıta Dayalı Hemşirelikle İlgili Duygular" alt boyut puan ortalaması ise 7.51 ± 2.45 olarak saptanmıştır. Hemşirelerin medeni durumları ve eğitim düzeyleri ile inanç ve beklentiler alt boyutu puan ortalamaları, bilimsel toplantılara katılma durumları ve eğitim düzeyleri ile duygular alt boyutu puan ortalamaları, çalışma durumları ile uygulama niyeti alt boyutu puan ortalamaları, mesleki yayınları düzenli takip etme durumları ile uygulama niyeti alt boyutu ve KDHYTÖ toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0.05$).

Sonuç: Bu araştırma sonucunda; hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu bulunmuştur.

Anahtar sözcükler: hemşire, kanıta dayalı hemşirelik, tutum

AN INVESTIGATION INTO NURSES' ATTITUDES TOWARDS EVIDENCE-BASED NURSING

ABSTRACT

Aim: This study was conducted to investigate the attitudes of nurses towards evidence-based nursing.

Study Design: This descriptive and cross-sectional research involved 200 nurses working in the internal and surgical clinics of a university hospital in the Marmara Region, who voluntarily participated in the research. The study data were collected by using the "Nurse Presentation Form" and the "Attitude Scale for evidence-based Nursing (ASEBN)". The Mann-Whitney U Test, Kruskal Wallis Test, absolute numbers, percentage, mean and standard deviation were employed in evaluating the data.

Results: The average age of the nurses participating in the survey was 36.60 ± 6.82 years, of whom 78.5% were married, 77.5% were undergraduates, 85% were nurses in service, 75% participated in professional scientific meetings, and 85% did not actively follow professional publications or research results. The average score for the ASEBN was 46.36 ± 3.95 . The "Beliefs and Expectations for the Evidence-Based Nursing" subscale mean score was 28.30 ± 3.90 , the "Evidence-Based Application Intention" subscale mean score was 10.55 ± 1.93 , and the "Feelings Related to evidence-based Nursing" subscale mean score was 7.51 ± 2.45 . The following statistically significant differences within the ASEBN total mean scores were noted; marital status and nurses' level of education with the mean scores on the beliefs and expectations subscale, status regarding participation in scientific meetings with nurses' level of education and the mean scores of the emotions subscale, working status and application intention subscale, following professional publications and the application intention subscale ($p < 0.05$).

Conclusion: From this research, nurses were found to have moderately positive attitudes towards evidence-based nursing.

Key words: nurse, evidence-based nursing, attitude.

Kanıt, sağlık bakım sistemindeki karar vericilerin ulaşabildiği, uygulamanın bilimsel değerlendirmesine dayanan bilgidir (1). Kanıt dayalı uygulama ise konuyla ilgili literatürü araştırma, bu araştırma sonuçlarını değerlendirme ve bunlara dayanarak karar vermeyi içeren bir klinik problem çözme sürecidir (2). Ayrıca kanıt dayalı uygulama, sistematik araştırma ile elde edilen en iyi araştırma kanıtının kişisel deneyim, klinik pratikle elde edilen klinik karar verme yeteneği ve hastanın değer ve tercihleriyle bütünleştirilmesi şeklinde de tanımlanmaktadır (3). Bu terim ilk kez 1992 yılında literatürde yer almaya başlamış ve daha sonra hemşirelik alanındaki çalışmalarda önemi giderek artmaya devam etmiştir (2,4).

Kanıt dayalı hemşirelik, bakım ortamlarında hastaların tercihlerini, hemşirelerin klinik uzmanlıklarını ve elde edilen en iyi kanıtları kullanarak bunlar sonucunda karar almaları süreci olarak tanımlanmaktadır (5). Kanıt dayalı uygulamalar, pek çok disiplinde var olduğu gibi son yıllarda hemşirelerin de yakından ilgilendiği bir konu haline gelmiştir (6). Kanıt Dayalı Hemşirelik, ilk olarak Kanada, ABD, İngiltere ve Avustralya gibi gelişmiş ülkelerde tartışılmaya başlanmıştır (7). Ülkemizde ise kanıt dayalı uygulama konusu ilk kez 2000 yılında gündeme gelmiştir (8).

Hemşirelik uygulamalarının asıl amacı, kanıt dayalı uygulama için sağlam bir temel oluşturmak ve bu temelin hemşireler için en iyi şekilde kullanılmasını sağlamaktır (9). Genellikle uygulamaların geleneğe dayalı gerçekleştirildiği hemşirelik mesleğinde, eğitim düzeyi arttıkça uygulamaların kanıt temelli olması gereksinimi de giderek artmaya devam etmektedir (6,10). Kanıt dayalı hemşirelik son yirmi yılda sağlık sisteminin ana politikalarından birisi olmuş ve birçok ülkede kararların kanıt dayalı olması benimsenmiş, kanıt dayalı uygulama rehberleri geliştirilmiştir (11). Literatürde; hemşirelik bakımının kalitesini arttırmak, klinik uygulamalarda ve hasta bakım sonuçlarında fark yaratmak, bakımı standardize etmek ve hasta memnuniyetini artırmanın ancak kanıt temelli uygulamalar sayesinde mümkün olabileceği bildirilmektedir (10,12,13).

Günümüzde artan iletişim teknolojileri kullanımı ile birlikte bilgiye kolay ulaşım ve yeni teknolojik gelişmelerin hayatımıza girmesi hastaların beklentilerini de yükseltmiştir (14). Çağdaş hemşirelik uygulamalarında klinik karar verme sürecinde kanıt dayalı uygulamalar neredeyse bir zorunluluk haline gelmiştir (2). Sağlık kuruluşlarında en kalabalık grup olan hemşirelerin, en iyi kanıtı tanımlamak ve uygulamalarına aktarmak için kanıt dayalı uygulamaları kavramaları gerekmektedir. Hemşirelerin kanıt dayalı

uygulama konusunda tutumlarının belirlenmesi, kanıt dayalı hemşirelik uygulamalarının artırılması ile ilgili stratejilerin geliştirilmesine yardımcı olacaktır. Kanıt dayalı hemşirelik sürecini hızlandıracak stratejilerin geliştirilebilmesi için ise atılacak ilk adım hemşirelerin konu ile ilgili tutumlarının bilinmesidir (15). Konuyla ilgili hemşirelerin kanıt dayalı tutumlarını ve görüşlerini değerlendiren uluslararası düzeyde çalışmaların olmasına rağmen (11,16-20), ülkemizde yapılan ulusal araştırma sayısının çok sınırlı sayıda olduğu görülmüştür (21,22). Bu doğrultuda böyle bir araştırmanın yapılmasına gerek duyulmuştur.

Bu araştırma, bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin kanıt dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarını incelemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın şekli

Bu araştırma tanımlayıcı ve kesitsel bir çalışma olarak planlanmıştır.

Araştırmanın evren ve örnekleme

Araştırma evrenini, Mayıs 2017-Ağustos 2017 tarihleri arasında Marmara Bölgesinde bulunan bir üniversite hastanesinin dahili ve cerrahi kliniklerinde çalışan 250 hemşire oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini, araştırmanın yapıldığı dönemde ulaşılabilen ve araştırmaya katılmayı kabul eden 200 hemşire oluşturmuştur (Katılım oranı: %80). Araştırmanın tek merkezde yürütülmesi, sadece dahili ve cerrahi kliniklerde çalışan hemşirelerle yapılması ve veri toplama formlarında yer alan soruların hemşirelerin ifadelerine dayalı olması araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmuştur.

Verilerin toplanması veya veri toplama araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında hemşirelerin tanıtıcı bilgilerini içeren 8 sorudan oluşan (yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, çalışma süresi, mesleki bilimsel toplantılara katılma durumu, herhangi bir mesleki derneğe üye olma durumu ve mesleki yayınları takip etme durumu) "Hemşire Tanıtım Formu" ve "Kanıt Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği (KDHYTÖ)" kullanılmıştır.

Kanıt Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği (KDHYTÖ): Hemşirelerin kanıt dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla 2011 yılında İspanyada Ruzafa-Martinez ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş (18), ülkemizde geçerlik ve güvenilirlik çalışması 2015 yılında Ayhan ve arkadaşları (21) tarafından yapılmıştır. Ölçek, 15 maddeden ve üç alt boyuttan oluşmaktadır.

Maddelerin sekizi olumlu (1, 2, 5, 7, 9, 11, 13 ve 14. maddeler) yedisi olumsuz (3, 4, 6, 8, 10, 12 ve 15. maddeler) ifade içermekte; olumsuz maddeler ters çevrilerek kodlanmaktadır. Beşli likert tipine (1=hiç katılmıyorum, 2=katılmıyorum, 3=biraz katılıyorum, 4=katılıyorum, 5=tamamen katılıyorum) göre hazırlanan ölçekten en düşük 15, en yüksek 75 puan alınmaktadır. Ölçekten yüksek puan alınması kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumun olumlu olduğunu göstermektedir. Özgün ölçeğin güvenirlik katsayısı $\alpha=0.85$ 'tir. Alt boyut güvenirlik katsayıları, İnanç Alt Boyutu için $\alpha=0.86$, Uygulama Niyeti Alt Boyutu için $\alpha=0.63$, Duygular Alt Boyutu için $\alpha=0.70$ 'dir (18). Bu araştırmada ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0.89, alt boyutları için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları 0.70 ile 0.89 arasında hesaplanmıştır.

Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği (KDHYTÖ)'nin Alt Boyutları:

Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik İnanç ve Beklentiler Alt Boyutu; hemşirelerin klinik çalışmalarda kanıta dayalı hemşireliğin yararları ile ilgili inanç ve beklentilerine ilişkin maddeleri içermektedir (1, 2, 7, 9, 11, 13, 14. maddeler).

Kanıta Dayalı Uygulama Niyeti Alt Boyutu; hemşirelerin kanıta dayalı uygulamaları yapma davranışları veya niyetleri; algılanan engelleri, iş yükü ve eğitim için ayrılan sürenin kanıta dayalı hemşirelik için kullanılmasına ilişkin maddeleri içermektedir (3, 5, 6, 12. maddeler).

Kanıta Dayalı Hemşirelikle İlgili Duygular Alt Boyutu; kanıta dayalı hemşireliğe verilen önem düzeyini, kanıta dayalı hemşireliğin klinik uygulamada kullanılmasında sağlanan yararları ve hemşirelerin konuyla ilgili duygularına ilişkin maddeleri içermektedir (4, 8, 10, 15. maddeler) (21).

Verilerin değerlendirilmesi

Araştırma verilerinin değerlendirilmesi SPSS (Statistical Package For Social Science) 22.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Verilerin analizinde sayı, yüzde, ortalama ile araştırma verilerinin normal dağılım göstermediği belirlendiği için Mann-Whitney U Testi, Kruskal Wallis Testi ve Spearman Korelasyon Analizi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi 0.05 olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın etik boyutu

Araştırmanın yürütülmesi için öncelikle ülkemizde Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmasını yapan yazardan e-mail yoluyla yazılı izin alınmıştır. Ayrıca üniversite etik kurulundan (Karar No: 2017-8/14), araştırmanın yapıldığı kurumdan yazılı izin ve hemşirelerden sözlü ve yazılı onam alınmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan hemşirelerin yaş ortalaması 36.60 ± 6.82 yıl olup, %94'ünün kadın, %78.5'inin evli, %77.5'inin lisans mezunu olduğu, %57'sinin dahili kliniklerde çalıştığı, %85'inin servis hemşiresi olarak görev yaptığı, çalışma süresinin 13.68 ± 7.31 yıl olduğu, %75'inin mesleki bilimsel toplantılara katıldığı, %60'ının herhangi bir mesleki derneğe üye olmadığı, %81.5'inin mesleki yayınları/araştırma sonuçlarını takip etmediği belirlenmiştir (Tablo 1).

Araştırmaya dahil olan hemşirelerin KDHYTÖ toplam puan ortalaması ile alt boyutlarının puan ortalamaları Tablo 2'de gösterilmiştir. Hemşirelerin KDHYTÖ toplam

Tablo 1. Hemşirelerin tanıtıcı özellikleri

Özellikler	n	%
Yaş (Ort $\pm$ SS) (36.60 $\pm$ 6.82 yıl)		
Çalışma Süresi (Ort $\pm$ SS) (13.68 $\pm$ 7.31 yıl)		
Cinsiyet		
Kadın	188	94.0
Erkek	12	6.0
Medeni Durum		
Evli	157	78.5
Bekar	43	21.5
Eğitim Durumu		
Lise	9	4.5
Önlisans	14	7.0
Lisans	155	77.5
Lisansüstü	22	11.0
Çalıştığı Klinik		
Dahili	114	57.0
Cerrahi	86	43.0
Çalışma Pozisyonu		
Servis Hemşiresi	170	85.0
Sorumlu Hemşire	30	15.0
Bilimsel Toplantılara Katılma Durumu		
Evet	150	75.0
Hayır	50	25.0
Herhangi Bir Mesleki Derneğe Üye Olma Durumu		
Evet	80	40.0
Hayır	120	60.0
Mesleki Yayınları Takip Etme Durumu		
Evet	37	18.5
Hayır	163	81.5
TOPLAM	200	100.0

Tablo 2. Hemşirelerin “KDHYTÖ” ve alt boyutları puan ortalamaları (n = 200)

Ölçekler	Alt ve Üst Değer	Ölçekten Alınan Alt ve Üst Değer	Her Bir Ölçek İçin Ortalama Puanlar
			Ort ± SD
“Kanıtla Dayalı Hemşireliğe Yönelik İnanç ve Beklentiler”	7-5	14-35	28.30±3.90
“Kanıtla Dayalı Uygulama Niyeti”	4-20	6-16	10.55±1.93
“Kanıtla Dayalı Hemşirelikle İlgili Duygular”	4-20	4-15	7.51±2.45
KDHYTÖ Toplam Puan	15-75	24-58	46.36±3.95

puan ortalaması 46.36±3.95, “Kanıtla Dayalı Hemşireliğe Yönelik İnanç ve Beklentiler” alt boyut puan ortalaması 28.30±3.90, “Kanıtla Dayalı Uygulama Niyeti” alt boyut puan ortalaması 10.55±1.93, “Kanıtla Dayalı Hemşirelikle İlgili Duygular” alt boyut puan ortalaması ise 7.51±2.45 olarak saptanmıştır.

Araştırma kapsamına alınan hemşirelerin medeni durumları ve eğitim düzeyleri ile inanç ve beklentiler alt boyutu puan ortalamaları, bilimsel toplantılara katılma durumları ve eğitim düzeyleri ile duygular alt boyutu puan ortalamaları, çalışma durumları ile uygulama niyeti alt boyutu puan ortalamaları, mesleki yayınları düzenli takip etme durumları ile uygulama niyeti alt boyutu ve KDHYTÖ toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Diğer yandan, hemşirelerin yaş ve meslekte çalıştıkları süre ile KDHYTÖ toplam puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (sırasıyla; $r: -0.059$, $p= 0.410$; $r= -0.075$, $p= 0.291$).

Tartışma

Hemşirelik uygulamalarının kanıtla dayalı olması bakım kalitesini ve bakım sonuçlarını iyileştirmek, klinik uygulamalarda ve hasta bakım sonuçlarında fark yaratmak, bakımı standardize etmek, hemşire ve hasta memnuniyetini artırmak gibi sonuçlar açısından önemlidir. Kanıtla dayalı uygulamalar ayrıca hemşirelik uygulamalarının bilimsel gelişmesini sağlamaktadır (23,24). Arslan ve arkadaşlarının (2015) yaptıkları bir çalışmada; hemşireler kanıtla dayalı uygulamaların hasta bakım kalitesini arttırdığı, bilimsel olarak yapılan uygulamaların doğruluğu kanıtladığını ve yasal olarak hemşireleri de koruduğu için oldukça yararlı bulduklarını belirtmişlerdir (2). Merih ve arkadaşlarının (2017) çalışmasında da ebe ve hemşirelerin tamamına yakını klinik uygulama alanlarında kanıtla dayalı uygulamaların gerekli olduğunu ifade etmişlerdir (24).

Hemşirelerin kanıtla dayalı uygulama konusunda tutumlarının belirlenmesi, kanıtla dayalı hemşirelik uygulamalarının arttırılmasına yönelik olarak stratejilerin geliştirilmesine katkı sağlaması açısından oldukça önemlidir. Bu anlamda, bir üniversite hastanesinin dahili ve cerrahi kliniklerde çalışan hemşirelerin kanıtla dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının incelenmesi amacıyla yapmış olduğumuz bu çalışma sonucunda; hemşirelerin KDHYTÖ toplam puan ortalamasının 46.36±3.95 olduğu bulunmuştur (Tablo 2). Ölçekten alınabilecek en düşük puanın 15, en yüksek puanın 75 olduğu düşünülürse, hemşirelerin kanıtla dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu söylenebilir. Ülkemizde yapılan çalışmalar incelendiğinde; Ayhan ve arkadaşlarının (2015) yaptıkları çalışmada, hemşirelerin KDHYTÖ toplam puan ortalaması 61.87±9.44 olarak saptanmıştır (21). Dikmen ve arkadaşları (2018) tarafından yoğun bakım ünitelerinde çalışan hemşirelerin yaptıkları çalışmada ise KDHYTÖ toplam puan ortalaması 57.20±9.06 olarak belirlenmiştir (22). Yukarıdaki çalışma sonuçlarıyla karşılaştırıldığında; çalışmamıza katılan hemşirelerin KDHYTÖ toplam puanlarının, bu çalışma sonuçlarına göre daha düşük olduğu görülmektedir. Bu farklılığın, araştırmanın farklı bölgeler ve farklı birimlerde çalışan hemşirelerle yapılmış olmasından kaynaklanabileceği düşünülmüştür. Çünkü yaptığımız bu çalışmaya sadece dahili ve cerrahi kliniklerde çalışan hemşireler dahil edilmiş olup, yoğun bakım ünitelerinde, poliklinik vb. gibi diğer birimlerde çalışan hemşireler araştırma kapsamına alınmamıştır.

Araştırma sonucuna göre, hemşirelerin mesleki yayınları düzenli takip etme durumları ile uygulama niyeti alt boyutu ve KDHYTÖ toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur (Tablo 3). Dikmen ve arkadaşlarının (2018) çalışmasında da bilimsel araştırma sonuçlarını ve mesleki dergileri düzenli takip eden hemşirelerin, diğer hemşirelere göre kanıtla dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır (22). Çalışma sonucumuz bu araştırma sonucuyla benzerlik taşımaktadır. Sürekli yenilenen bilimsel araştırma

Tablo 3. Hemşirelerin tanıtıcı özellikleri ile KDHYTÖ alt boyutlarına ait puan ortalamalarının dağılımı (n=200)**İnanç ve Uygulama Duygular KDHYTÖ beklentiler niyeti****Cinsiyet**

Kadın	28,31±3,82	10,55±1,88	7,46±2,43	46,33±3,87
Erkek	28,08±5,26	10,50±2,64	8,25±2,63	46,83±5,20
Anlamlılık derecesi	Z: -0,078 p: 0,938	Z: -0,546 p: 0,585	Z: -1,034 p: 0,301	Z: -0,093 p: 0,926

Medeni durum

Evlü	28,12±3,42	10,54±1,92	7,56±2,34	46,22±3,37
Bekar	28,95±5,30	10,55±1,96	7,34±2,81	46,86±5,60
Anlamlılık derecesi	Z: -1,970 p: 0,049*	Z: -0,367 p: 0,714	Z: -0,782 p: 0,434	Z: -1,721 p: 0,085

Eğitim durumu

Lise	26,22±272	10,66±2,00	6,59±3,01	45,88±3,25
Önlisans	28,71±2,89	9,85±1,40	7,50±2,27	46,07±3,19
Lisans	28,15±3,92	10,67±1,99	7,56±2,34	46,38±4,13
Lisansüstü	29,90±4,30	29,90±4,30	9,00±2,54	46,59±3,55
Anlamlılık derecesi	K-W: 8,817 p: 0,032*	K-W: 3,361 p: 0,339	K-W: 8,845 p: 0,031*	K-W: 0,886 p: 0,829

Çalıştığı klinik

Dahili	28,19±4,10	10,46±1,85	7,55±2,53	46,21±4,03
Cerrahi	28,44±3,64	10,66±2,03	7,46±2,34	46,56±3,86
Anlamlılık derecesi	Z: -0,731 p: 0,465	Z: -0,225 p: 0,822	Z: -0,305 p: 0,760	Z: -0,196 p: 0,845

Çalışma pozisyonu

Servis hemşiresi	28,10±4,04	10,70±1,97	7,64±2,50	46,44±4,09
Sorumlu hemşire	29,43±2,80	9,70±1,39	6,76±2,01	45,90±3,07
Anlamlılık derecesi	Z: -1,992 p: 0,046	Z: -2,735 p: 0,006*	Z: -1,627 p: 0,104	Z: -1,190 p: 0,234

Bilimsel toplantılara katılma durumu

Evet	28,64±3,73	10,58±2,00	8,26±2,25	46,49±4,15
Hayır	27,26±4,25	10,46±1,70	7,26±2,47	45,98±3,31
	Z: -1,855 p: 0,064	Z: -0,113 p: 0,910	Z: -2,750 p: 0,006*	Z: -0,628 p: 0,530

Herhangi bir mesleki derneğe üye olma durumu

Evet	28,90±3,32	10,23±1,74	7,17±2,55	46,31±3,5
Hayır	27,90±4,21	10,75±2,02	7,74±2,36	46,40±4,32
	Z: -1,578 p: 0,115	Z: -2,009 p: 0,045	Z: -1,861 p: 0,063	Z: -0,784 p: 0,433

Mesleki yayınları takip etme durumu

Evet	28,59±4,74	9,62±1,38	6,86±2,76	46,65±4,05
Hayır	28,23±3,70	10,76±1,98	7,66±2,36	45,08±3,22
	Z: -1,158 p: 0,247	Z: -3,379 p: 0,001*	Z: -1,820 p: 0,069	Z: -2,212 p: 0,027*

*p<0.05

sonuçları hemşirelik bakımının kalitesine bir dinamizm getirir ve bu araştırma sonuçlarının uygulamaya aktırılmasının yollarından biri de bilimsel dergilerdir. Araştırma sonuçlarını/mesleki yayınları takip eden hemşirelerin, kanıtla dayalı uygulamaları klinik alana yansıtabileceklerinden dolayı, kanıtla dayalı hemşireliğe ilişkin tutumlarının yüksek olması da beklenen bir bulgudur.

Sürekli yenilerek bakımın içeriğine ve niteliğine dinamizm kazandıran araştırma sonuçlarının hemşirelere ulaştırılabilme yollarından biri de mesleki bilimsel toplantılardır (25). Çalışma sonucuna göre, bilimsel toplantılara katılan ve eğitim düzeyi yüksek olan hemşirelerin diğer hemşirelere göre duygular alt boyutu puan ortalamalarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Dikmen ve arkadaşları (2018) ile Ayhan ve arkadaşlarının (2015) yaptıkları çalışmalarda; bilimsel toplantılara katılan hemşirelerin KDHYTÖ puan ortalaması, bilimsel toplantılara katılmayan hemşirelerin puan ortalamasından anlamlı olarak yüksek bulunmuştur (22,25). Bizim çalışmamızda bilimsel toplantılara katılan hemşirelerin KDHYTÖ puan ortalaması, katılmayan hemşirelere göre yüksek olduğu fakat aralarında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. “Kanıtla Dayalı Hemşirelikle İlgili Duygular Alt Boyutu”; kanıtla dayalı hemşireliğe verilen önem düzeyini, kanıtla dayalı hemşireliğin klinik uygulamada kullanılmasında sağlanan yararları ve hemşirelerin konuyla ilgili duygularını içermektedir (21). Bu anlamda, bilimsel toplantılara katılan ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip hemşirelerin, kanıtla dayalı hemşireliğe önem vermeleri ve kanıtla dayalı hemşireliğin klinik uygulamada kullanılmalarındaki duygularının yüksek olması olası bir sonuç olarak değerlendirilmemek mümkündür.

Araştırmaya dahil edilen lisansüstü eğitim düzeyine sahip hemşirelerin inanç ve beklentiler alt boyutu puan ortalamalarının diğer gruplara göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 3). Koehn ve Lehman (2008) tarafından yapılan bir çalışmada hemşirelerin eğitim düzeyinin kanıtla dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarını etkilediği ve etkinin yüksek lisans derecesine sahip hemşirelerden kaynaklandığını belirtmişlerdir (26). Fakat Ruzafa-Martinez ve arkadaşları (2011), Ayhan ve arkadaşları (2015) ile Dikmen ve arkadaşlarının (2018) çalışmalarında; hemşirelerin eğitim düzeylerinin, KDHYTÖ toplam puan ve alt boyutları puan ortalamalarını etkilemediği

bulunmuştur (18,21,22). Bu farklılıkların; araştırma örnekleme dahil edilen hemşirelerin örneklem özelliklerinin farklılık taşımasından kaynaklanabileceği düşünülmüştür.

Araştırmaya katılan dahili ve cerrahi kliniklerde çalışan hemşirelerin KDHYTÖ toplam puanlarının benzer olduğu görülmüştür (Tablo 3). Bu sonuç doğrultusunda çalışılan klinik türünün, hemşirelerin kanıtla dayalı hemşireliğe ilişkin tutumlarını etkilemediği kanısına varılmıştır.

“Kanıtla Dayalı Uygulama Niyeti Alt Boyutu”; hemşirelerin kanıtla dayalı uygulamaları yapma davranışları veya niyetlerini yansıtmaktadır (21). Çalışma sonucuna göre; servis hemşiresi pozisyonunda çalışan hemşirelerin, sorumlu hemşirelere göre uygulama niyeti alt boyutu puan ortalamalarının yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonucun servis sorumlu hemşirelerin daha çok yöneticilik pozisyonunda çalışmalarından dolayı servis hemşirelerine kıyasla, klinikte kanıtla dayalı uygulamaları yapma davranışlarının ve buna bağlı olarak oluşan niyetlerinin düşük olması şeklinde yorumlanmıştır. Bunun dışında; araştırmaya katılan hemşirelerin yaş ve meslekte çalıştıkları sürelerinin, kanıtla dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarını etkilemediği görülmüştür. Konuyla ilgili yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar bulunmuştur (18,21,22). Bu sonuçlar ise literatürü destekler niteliktedir.

Sonuç ve öneriler

Yapılan bu araştırma sonucunda; bir üniversite hastanesinin dahili ve cerrahi kliniklerinde çalışan hemşirelerin kanıtla dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu, bilimsel toplantılara katılma ve mesleki yayınları takip etme gibi özelliklerin hemşirelerin kanıtla dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği saptanmıştır.

Bu sonuçlar doğrultusunda, hemşirelerinin bilimsel toplantılara (kongre, sempozyum ve kurslar) katılımlarının desteklenmesi, bu amaçla gerekli izin ve maddi desteğin sağlanması, bilimsel faaliyetlerde aktif rol almaları ve mesleki yayınları/araştırma sonuçlarını takip edebilmeleri konusunda teşvik edilmesi önerilebilir. Ayrıca hemşirelerinin kanıtla dayalı hemşirelik uygulamaları konusunda farkındalıklarını arttıracak hizmet içi eğitim programlarının hazırlanması da yararlı olacaktır.

Kaynaklar

- Şenyuva E. Hemşirelik eğitimi ve kanıta dayalı uygulamalar. F.N. Hem. Dergisi 2016;24: 59-65.
- Arslan S, Şener DK, Küçük Ö. Pediatri kliniğinde çalışan hemşirelerin kanıta dayalı uygulamalara ilişkin görüşleri. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik E-Dergisi 2015;3:1-9.
- Ingersoll GL. Evidence-based Nursing: What It is and What It Isn't. Nursing Outlook 2000; 48:151-2.
- Yava A, Tosun N, Çiçek H, Yavan T, Terakye G, Hatipoğlu S. Nurses' perceptions of the barriers to and the facilitators of research utilization in Turkey. App. Nurs. Res. 2009; 22: 166-75.
- Stevens KR. The impact of evidence-based practice in nursing and the next big ideas. OJIN 2013; 18: 4.
- Kocaman G. Hemşirelikte kanıta dayalı uygulama. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi 2003; 2: 61-9.
- Estabrooks CA. Will evidence-based nursing practice make practice perfect? Canadian J. Nurs. Res. 1999; 30: 273-94.
- Çopur EÖ, Kuru N, Seyman ÇÇ. Hemşirelikte kanıta dayalı uygulamalara genel bakış. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi 2015; 1: 51-5.
- Demir Y, Ak B, Bilgin NÇ, Efe H, Albayrak E, Çelikpençe Z ve ark. Hemşirelik uygulamalarında araştırma sonuçlarının kullanımındaki engeller ve kolaylaştırıcı faktörler. Journal of Contemporary Medicine 2012; 2: 94-101.
- Güneş Ü. Hemşirelikte kanıta dayalı uygulama sürecinin adımları. Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi 2017;9:171-87.
- Gerrish K, Ashworth P, Lacey A, Bailey J, Cooke J, Kendall S et al. Factors influencing the development of evidence-based practice: a research tool. JAN 2007; 57: 328-38.
- Melynk BM, Fineout-Overholt E, Stillwell SB, Williamson KM. Evidence-based practice: step by step-igniting a spirit of inquiry and essential foundation for evidence-based practice. Am. J. Nurs. 2009;109: 49-52.
- Leufer T, Cleary-Holdforth J. Evidence-based practice: improving patient outcomes. Nurs. Stand. 2009; 23: 35-9.
- Sitzia J. Barrier store search utilization: the clinical setting and nurses them selves. Intensive and Critical Care Nursing 2002; 18: 230-43.
- Ayhan Y. Kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutum ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Dokuz Eylül Üniversitesi: Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksekisans Tezi, İzmir: 2013.
- Upton D, Upton P. Development of an evidence-based practice questionnaire for nurses. JAN 2006;54:454-8.
- Thiel L, Ghosh Y. Determining registered nurses' readiness for evidence-based practice. Worldviews Evid. Based. Nurs. 2008;5:182-92.
- Ruzafa-Martinez M, Lopez-Iborra L, Madrigal- Torres M. Attitude towards evidence-based nursing questionnaire: development and psychometric testing in Spanish community nurses. J. Eval. Clin. Pract. 2011;17:664-70.
- Munroe D, Duffy P, Fisher C. Nurse knowledge, skills, and attitudes related to evidence-based practice: Before and after organizational supports. Medical Surgical Nursing 2008; 17:55-60.
- Melynk BM, Fineout-Overholt E, Giggelman M, Cruz R. Correlates among cognitive beliefs, EBP implementation, organizational culture, cohesion and job satisfaction in evidence-based practice mentors from a community hospital system. Nursing Outlook 2010;58:301-8.
- Ayhan Y, Kocaman G, Bektaş M. Kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutum ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi 2015;17:21-35.
- Dikmen Y, Filiz NY, Tanrıkulu F, Yılmaz D, Kuzgun H. Attitudes of Intensive Care Nurses towards Evidence-Based Nursing. International Journal of Health Sciences and Research 2018;8:138-43.
- Yurtsever S, Altıok M. Kanıta dayalı uygulamalar ve hemşirelik. Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi 2006;20:159-66.
- Merih YD, Potur DC, Esencan TY. Doğum sonu kliniklerinde çalışan ebe ve hemşireler kanıta dayalı uygulamaların neresinde? Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi 2017;1:8-14.
- Aydın Y, Adıgüzel A, Topal EA. Ebe ve hemşirelerin bilimsel çalışmalara yönelik tutumlarının belirlenmesi. Journal of Human Rhythm 2015;1:168-75.
- Koehn ML, Lehman K. Nurses' perceptions of evidence-based nursing practice. Journal of Advanced Nursing 2008; 62: 209-15.